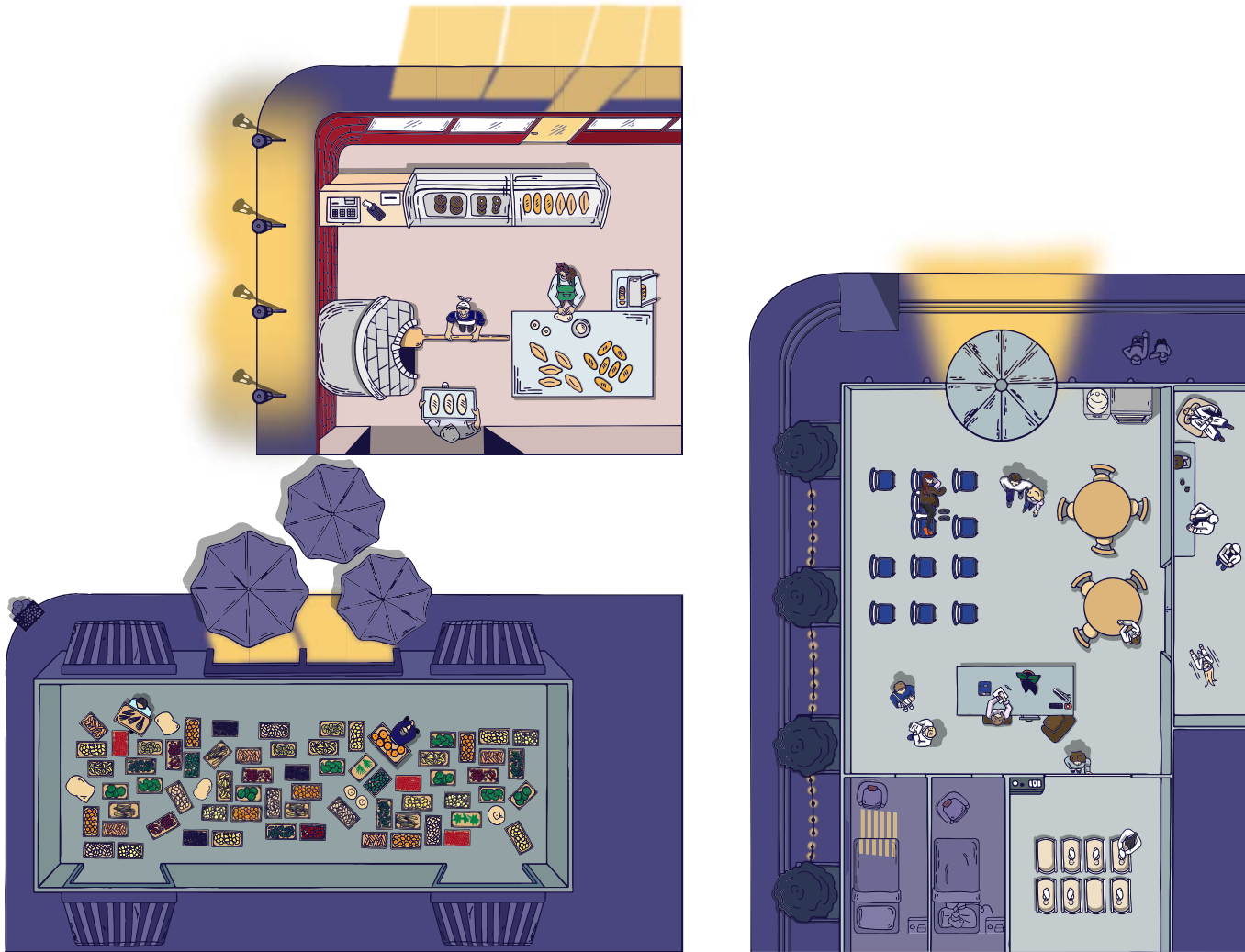

Kentin Gece Çalışanları

Uyumayan şehir deyince her ne kadar kentin eğlence hayatı akla gelse de sokak lambalarının ve araç farlarının arkasında zorlu bir emek mücadelesi kesintisiz devam ediyor. Kentin gecesini gündüzüne bağlayan bu işlerin çoğunda kendine has, yer yer gündüzdekilere benzer dinamikler bulunuyor. Bu mücadele alanlarından bazıları olan meyve sebze hali çalışanları, ambulans ve acil tıp teknisyenleri ile fırın çalışanlarının birer gecesine konuk olarak, gecenin yükünü sabaha taşıyanların emeğini aktarıyoruz.

Röportaj: Berkan Özyer • Fotoğraflar: M. Cevahir Akbaş

“Çocukken millet
‘Köyüme gittim’, ‘Tatile gittim’ derdi.
Ben de ‘Hale gittim’ derdim.”

Mustafa Kırıkçı*

* Bayrampaşa Meyve Sebze Hali Esnafı

İstanbul'un meyve sebze tedarikinin merkezinde Bayrampaşa Meyve ve Sebze Hali yer alıyor. Gün içi hale ürünler gelirken esas trafik gece saatlerinde, kentin dört bir yanındaki manav, bakkal ve marketlerden hale akın etmesiyle yaşanıyor. Ürünler buradan ertesi sabah tezgâhları doldurmak üzere kente dağılıyor. Bu trafiğin en kilit noktasında da hal esnafı yer alıyor. 35 yaşında ve 10 yıldır Bayrampaşa halinde komisyonculuk yapan Mustafa Kırıkçı, Bayrampaşa halinde komisyonculuk yapan ailenin üçüncü kuşak üyesi.

Mustafa Kırıkçı • Burada öğlen kepenk açılıyor. Önce gelen malların stok girişleri yapılıyor. Bir yandan da sipariş listeleri hazırlanıyor. Biz de geldikten sonra sipariş listelerine göre ürünleri hazırlıyoruz, tartıyoruz, fiyatlandırıyoruz. Yani gün içi dışarıdan mal geliyor, gece de gün içinde sipariş veren esnaf ürünleri almaya geliyor: Dağıtım-cılar, lokantalar, manavlar, marketler, büyük marketler, bakkallar. Meyve sebze satmaya müsait kim varsa müşterimizdir. Ama vatan-daş da gelip alabilir. Burada 1-2 kilo veremeyiz, kanunen de yasak. Ama kasa olarak alabilirler.

• Cumayı cumartesi bağlayan gece ile pazarı pazartesiye bağlayan gece buranın en yoğun günleri. Cumartesi gecesi de tatil zaten. Bir gün tatilimiz var. Cuma gecesi hafta sonu pazarları için, pazar gece-si de hafta sonu boşalan rafları doldurmak için yoğun oluyor.

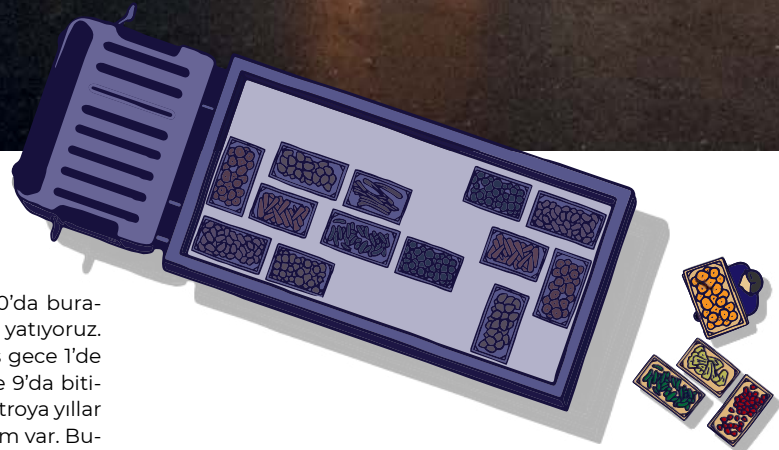
Mustafa Kırıkçı • Sezon öncesi üretim yerlerini dolaşırız; çiftçilerle ticari ilişkimiz oluyor. Daha çok kardeşim gidiyor bizde. Oralarda ambarlar oluyor. Nakliyeciler var. Çiftçi ürünü yetiştirir, toplar sandıklar, ambara nakliyeciyeye verir. Nakliyeciyeye de bize getirir. Biz de bu ürünü o çiftçi adına satıyoruz. Ambarlar bize nakliye faturası kesiyor, nakliye masrafını düşüyoruz, yüzde 8 sabit komisyonumuzu alıyoruz, geri kalanı çiftçiye gönderiyoruz.

• Ben çocukken de geliyordum. İlkokulda insanlar yaz tatiline giderdi ben buraya gelirdim. Burada boş kasaları teslim alırdım, ufak tefek taşıma işleri yapardım. Harçlığımı çıkartırdım. Öğretmen sorardı, "Yazın ne yaptınız?" diye. Millet "Köyüme gittim", "Tatile gittim" derdi. Ben de "Hale gittim" derdim.

Mustafa Kırıkçı • Fiyatlar burada borsa gibi: Talep görürse fiyatı artar talep görmezse fiyatı düşer. Piyasa kendi kendini belirliyor burada.

• Çiftçi bana "Bu ürünün maliyeti 10 lira" diyor. Ben de yüzde 8 alacağım. 10,8 lira olur. Nakliye masrafı 2-3 lira ise, "15 liraya satarsan ben de para kazanırım" diyor. Biz de ürünün taban fiyatını 15 lirada tutmak istiyoruz. Çünkü çiftçileri korumak istiyoruz. Bu ülkede yaşayanların yüzde 95'i kentlerde yaşıyor. Köylere bakın, 25-30 yaşında çiftçi bulamazsınız. Böyle giderse, çiftçinin emeğini korumazsak bu iş biter.

Mustafa Kırıkçı • Hiçbir sosyal hayatımız yok. Akşam 9-10'da buraya geliyoruz, sabaha karşı 9-10 gibi kapatıyoruz, eve gidip yatıyoruz. Erken başlıyoruz ama erken çıkmıyoruz. Eskiden alışveriş gece 1'de başlardı, 9'a kadar devam ederdi. Şimdi 9'da başlıyor yine 9'da bitiyor. "En son ne zaman sinemaya gittin?" diye sorsana. Tiyatroya yıllar oldu gitmiyorum. Sinemaya bir yıl olmuştur. Tek bir günüm var. Buradan iş çıkışı eve gidip uyuyorsun. Gece 2-3 saat uyusan yetebiliyor ama gündüz uykusu da gece uykusu gibi olmuyor ki.

• Pandemiden önce gece 1'de geldiğimizde günü kurtarıyorduk. Ancak pandemiyle birlikte müşterilerin alışkanlığı değişti. Akşam yasakları başlayınca manavlar, marketler dükkânı kapatıp 8'de buraya gelmeye başladılar. Onlar gelince biz de mecbur 8-9 gibi gelmeye başladık. Pandemi bittikten sonra bu alışkanlık değişmedi.

“COVID-19’da her gün namlunun ucundaydık.”

Ahmet Arslan - Merve Şafak - Sertaç Yayla

İlk Yardım ve Ambulans Çalışanları

İBB İtfaiye Daire Başkanlığı Acil Yardım ve Can Kurtarma Şube Müdürlüğü’ne bağlı ambulans ekipleri 24 saatlik mesaiyi boyunca önce İBB’nin sabit hastalarıyla ilgileniyor, akşam saatlerine doğru ise 112’den gelen anonslara bağlanıyor. Kartal’daki Yakacık 100 biriminin 12 kişilik kadrosunda üçer kişilik dört ekip bulunuyor. Bu ekiplerden biri Şöför ve Acil Tıp Teknisyeni Sertaç Yayla, Acil Tıp Teknisyeni Ahmet Arslan ve İlk/Acil Yardım Teknikeri Merve Şafak’tan oluşuyor.

Merve Şafak • Sabah 8’de devralıyoruz. Hem 112’ye hem itfaiyeye hem de İBB’ye bağlıyız. Gün içinde diyalize gitmesi gerekenler gibi İBB’nin sabit hastaları oluyor, önceliğimiz onlar. 6-7’yi buluyor buraya gelmemiz. Ondan sonra 112’nin veya itfaiyenin vakalarına başlıyoruz. Trafik kazası yangın gibi vakalarda biz de çıkmak zorundayız. İtfaiye ile koordine hâldeyiz.

Ahmet Arslan • 112 komuta merkezinden vaka anonsu geliyor. Adresi alıp çıkış yapıyoruz. Alkollü şahıs, darp gibi durumlarda asayişle koordine hâlde ilerliyoruz. Bazen sokak isimlerini hasta yakınları panikle yanlış verebiliyor. Onun dışında hasta psikolojisi çok farklı. Bizi anlamıyorlar. Darba uğrayan, bıçaklanan arkadaşlarımız oldu. Erkek arkadaşlarımızın arasında darba uğramayan çok az. Sokağa girince hastayla vakayla tek başına karşı karşıyasın.

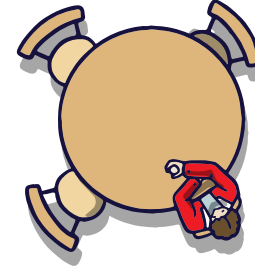
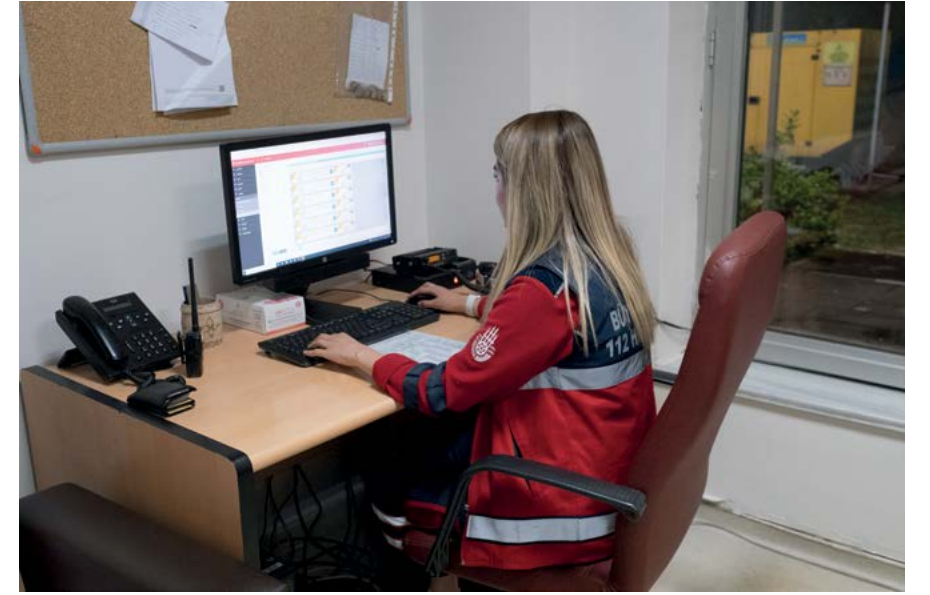
Sertaç Yayla • Normal bir insanın bile sabah kalktığındakiyle gece 5’teki psikolojisi bambaşka olur. Adamlar bizi gece 3’te çağırdığı zaman ufak bir kıvılcıma bakıyor. Yakını için hastanın götürülmesi gereken ama bizim için her şeyin uygun olduğu, götürülmesine gerek olmadığı durumlarda bile ortama bakınca götürelim diyorsun.

Merve Şafak • Güzel yanları da var tabii. Doğuma gidiyoruz. Dünyaya senin kollarında yeni bir can geliyor. O da güzel bir şey.

Sertaç Yayla • 24 saat çalışıyoruz. Sabah 8, ertesi sabah 8, sonra 72 saat istirahat. Dışarıdan bakıldığı zaman cazip geliyor. Ama 24 saat sonrasındaki gün zaten iptal. Yorgun geliyorsun. Dinleniyorsun. Sonrasında nöbete gelmeden önce de dinlenmek gerekiyor. Aradaki günlerde de genelde sakinliği tercih ediyoruz. İnsanlarla hep iç içe olduğumuz için sakin dingin bir hayat istiyorum.

Ahmet Arslan • Evde küçük çocuk olunca bazen 2-3 saatlik uykuyla geliyorsun. Orada devreye kahve giriyor tabii. Sabahları sıkıntı yok. Bazen sabah 8'de bir çıkıyorsun, akşam 9-10'a kadar istasyona hiç girmeden İstanbul içinde hep vaka oluyor. Bu süre zarfında yıpranıyorsun.

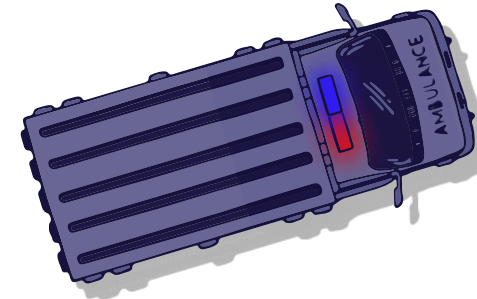

Merve Şafak • Genelde üçümüzün de müdahale etmesi gerekiyor. En basiti kalp masajı yapmamız gerekiyor. Biri kalp masajı yapıyor, biri damar yolunu açmaya çalışıyor, biri hava yolunu yapıyor. Bunların hepsi baştan belli zaten.

Sertaç Yayla • Dışarıdan 'Hadi canım; konuşmadan olur mu bu işler?' diyorlar ama göz temasıyla yapıyoruz. Hastayı gördüğün zaman herkes bir makine dişlisi gibi bir şeylere koşturuyor.

Ahmet Arslan • İstanbul'un trafiğini biliyorsunuz. Ambulansa yol verme kavramı pek yok. Maalesef bunu aşamadık. Emniyetler hep dolu oluyor. Ya da inanmıyor. 'Boş gidiyorsun, siren açılırsın' diyor.

• Son yıllarda biliyorsunuz sağlık personelleri, ayırım yapmıyorum, doktorlar, hemşireler, bütün sağlık personellerine karşı bir şey var. Önceden öğretmen, sağlıkçı deyince bir saygı duyulurdu. Bugün artık gerçekten yok. Özellikle büyükşehirlerde hiç yok.

Sertaç Yayla • COVID-19 öncesi sonrası fark ne dersiniz, COVID-19 bizi çok yordu. Çünkü ilk başta virüs geldiğinde biz yine sahadaydık. Evimize gittik, çocuğumuz vardı, eşimiz vardı; daha hassas davran-
dık. Benim çocuğum bayramda elimi öpmedi. 'Baba sen COVID-19
kokuyorsun' dedi. Eşim de hemşire. Bizim yüzümüzden o çocuk da
uçurumdaymış gibi hissetti. Çocuk daha bu kadar az yaşında ölümü
anladı. COVID-19 döneminde benim saçlarım beyazladı. Bir yandan
'Aileme bir şey olacak' diye düşünüyorsun, bir yandan da sahada
çalışmak zorundasın; işin bu. Her gün namlunun ucundaydık. As-
lında sağlıkçıların çoğunun kafa yapısı bu süreçte çok değişti. Ben
daha önce eğlenceli bir hayat istiyordum, hayatım hızlı gidiyordu.
COVID-19'dan sonra eşim 'Bir yere gidelim' deyince, 'Dışarıda ne ya-
pacağız, evde oturalım' diyorum.

Merve Şafak • Çalışma hayatım boyunca o kadar çok şeye alıştım ki...
İlk zamanlarda psikolojim çok bozulmuştu. Hiç görülmemesi gere-
ken şeyler görmüştüm. Bütünlüğü bozulmuş vakalar olmuştu. Üç
gece uyuyamadığımı hatırlıyorum. Vakayı ilk gören biziz. Ne olursa
olsun. Hastaneye gitmediği için ilk biz görüyoruz. Travma da olsa
trafik kazası da olsa, evde de bir şey olsa olay yerinde ilk biz varız.
Ama zamanla alışıyor insan. Ve diyorsun ki 'Bu senin işin, buna mü-
dahale etmek zorundasın'. Kendini alıştırıyorsun. Mecbursun buna.

• Benim için sürekli farklı bir vaka. Ne olduğunu bilmediğin bir şeye
gidiyorsun sürekli. Ve sana ihtiyacı olan birine gidiyorsun. O yüzden
hâlâ heyecan devam ediyor.

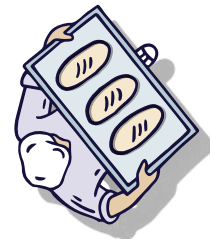
“Ekmeğimizi bundan kazanıyoruz”

Bahri Demir

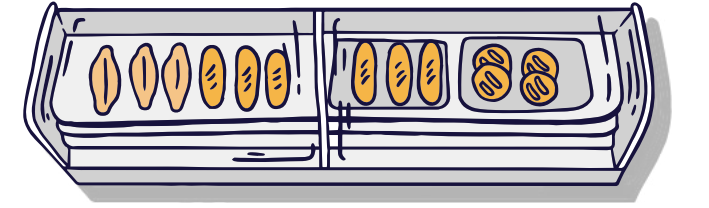
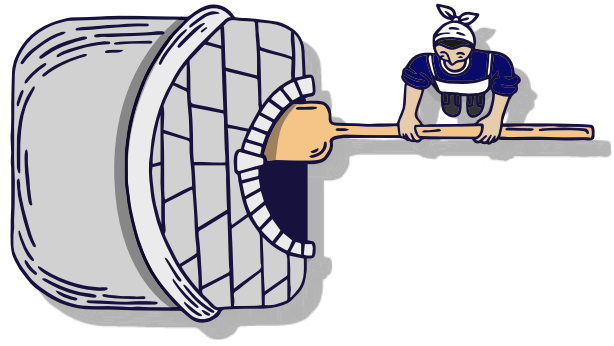
Fırın Ustası

İstanbullular'ın sabah kahvaltısında, işe koştururken yediği simidin arkasında bütün gece aralıksız çalışan fırıncılar var.

Önce pek çok çeşit hamur hazırlanıyor, sonra 200°C'nin üzerindeki fırının başında ustalar bütün ürünleri rafa hazır hâle getiriyor. Kadıköy Rasimpaşa Mahallesi'ndeki Yeldeğirmeni Fırını da bütün gece boyunca kenti sabaha hazırlayan fırınlardan. Fırının pişirme ustası Bahri Demir de 15 yıldan uzun süredir bu işi yapıyor.

Bahri Demir • “Giresunluyum. Fırıncılık yapıyorum. 36 yaşımdayım ve 18-19 yaşından beri bu sektördeyim. Liseyi açıktan okudum. Devam etmedim. Ben çok küçük yaştan beri çalışıyorum doğrusu, ortaokula giderken bile sabahdan gidip tezgah açardım. O yaştan başladım mesleğe. Ortaokulu bitirdikten sonra fırına geçtim. Ortaokul sonrası İstanbul'a geldiğimde Halıcıoğlu tarafındaydım. İmkanlar yoktu o zamanlar, İstanbul'a geldik. Fırında çıraklık yaptık, öyle böyle başladım. Gelip yatabileceğim kalabileceğim bir yer arıyordum. Çıraklık yapınca fırıncılığa başlamış oldum. Sonra da İstanbul'a yerleştim zaten.”

Bahri Demir • “Ekmeğimizi bundan kazanıyoruz. Alıştığımız iş. Sistem yerine göre değişiyor ama biz vardiya sistemiyle çalışıyoruz. Bir hafta gece kalıyorum, bir hafta gündüz. İki ustayız biz. Gündüz ve gece olarak değişiyoruz. Gececi olduğumda 12.30 gibi geliyorum. 12.30’dan sabah 8.30-9.00’a kadar çalışıyorum. Çift vardiya olan yerlerde bu şekilde. Tek vardiya olan yerlerde 2.00-5.00 arasında bir saatte başlıyor, 12 saat çalışılıyor.”

• Bizden bir iki saat önce hamurhane grubu geliyor. Çeşitlerimiz var, kepekli çavdar buğday gibi. Onları hazırlıyorlar, mayalandırıyorlar. Karması, mayalanması iki saat civarı sürüyor. Sonra ben geliyorum, ocağın derecesini hazırlıyorum. Pişirmeye başlıyorum. Fırında pişmesi 15 dakika sürüyor. Süresi değişiyor ama tabii, gözlemliyorsun. Otomatik fırın değil burası. Kendin bakıyorsun dereceye göre. Artık yılların verdiği tecrübe ile. Sabahtan ekmek sevkıyatı olduğu için erken saatte ekmek çıkması gerektiği için ekmekleri pişirmeye başlıyorum. Sabaha hazır olmuş oluyor.

Bahri Demir • Normalde gece sabit kalmayı kimse istemez. Bir hafta gece çalışıyorum. Bir hafta sonra gündüze geçtiğimde biraz daha rahatım. Sabah gelen arkadaş, 9’da geliyor 4 gibi gidiyor. Gündüze geçince bir hafta rahat etmiş oluyorsun, geceye geçince bir hafta boyunca sosyal bir faaliyetin kalmıyor. Sabah 9.00’da işten çıktın, eve vardın; nerede oturursan otur, bir saatlik yolun var İstanbul trafiğinde. Eve vardın 10.00. Yemek yedin, yattın. Akşam 6.00-7.00 gibi kalktın, yemek yedin. Ondan sonra çayını içip geleceksin. 12.30’da işe başlamak için 11.30’da buradasın.

• Geceleri en fazla müzik dinliyoruz. Hem çalışıyoruz hem müzik dinliyoruz. Telefonda herhangi bir sevdiğimiz müzikleri açıyoruz. Ben genelde bunalım müzikleri açıyorum.

• Bir tane kızım var. Evliydim ayrıldım. Çok zor tabii evliken böyle çalışmak. Sabahtan eve gittiğinde, yorgunsun ailene ayırabileceğin zaman yok. Bekarız ama şu anda, böyle yapıyoruz.